

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 89
van **CARMEN RYHEUL**
datum: 14 oktober 2020

aan **LYDIA PEETERS**
VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Ruiming eendenkroos - Prototype 'waterbull'

Ik verwijs vooreerst naar mijn schriftelijke vraag nr. 933 van 25 augustus 2020 waarin ik de aandacht van de minister reeds vestigde op de milieurisico's van toenemend woekarend eendenkroos (Lemna) in Vlaamse oppervlaktewateren, waarbij drijvende tapijten van deze plantensoort tijdens warme en droge periodes het Vlaams watermilieu zeer ernstig uit balans brengen, met massaal afsterven van de onderwaterfauna en -flora tot gevolg.

Ook collega Perdaens vroeg aan de minister reeds herhaaldelijk naar oplossingen om het hoofd te bieden aan een gelijkaardig probleem van blauwalgen die, wanneer zij in bloei komen niet alleen een drijfslag vormen zoals dat bij eendenkroos het geval is, maar bovendien ook nog eens toxines in het water afscheiden. (zie onder meer schriftelijke vraag nr. 505 van 18 maart 2020).

Uit de antwoorden van de minister blijkt dat een combinatie van slechte waterkwaliteit, de aanwezigheid van een te grote nutriëntenhoeveelheid, en hoge temperaturen in samenhang met droge periodes aan de basis ligt van het ontstaan van dergelijke tapijten op onze oppervlaktewateren.

Voor zover maatregelen om dergelijke tapijten van eendenkroos of blauwalgen te voorkomen onvoldoende soelaas brengen en alsnog dergelijke tapijten ontstaan, is het echter van belang dat door de waterbeheerders steeds zo snel mogelijk wordt ingegrepen om deze tapijten efficiënt te verwijderen.

In die optiek wees ik de minister in mijn hoger vermelde vraag reeds op het bestaan van een prototype eendenkroosoogstmachine dat in 2008 aan de Nederlandse Universiteit Wageningen werd ontwikkeld, maar voegde er aan toe dat er tot op heden weinig concrete toepassingen zijn met de eendenkroosoogstmachine in waterlopen of stilstaande wateren.

De administratie van de minister van Mobiliteit deelt echter voormeld pessimisme van de minister niet. Zopas verscheen immers een uitgebreid artikel in de pers (Het Laatste Nieuws, 29 september 2020) waaruit blijkt dat De Vlaamse Waterweg nv (DVW) samen met de Nieuwpoortse aannemer Baert intussen een prototype van een Vlaamse 'waterbull' heeft ontwikkeld. Volgens de administratie van de minister blijkt uit de eerste proefsessies dat dit prototype de ideale oplossing is om op korte tijd enorme hoeveelheden eendenkroos te ruime. Op het kanaal Ieper-IJzer werd in goed twee weken tijd maar liefst 50 ton (!) eendenkroos verwijderd zodat er ten behoeve van de onderwaterfauna en -flora in de geruimde kanaaldelen opnieuw voldoende zonlicht kon doordringen in het oppervlaktewater.

Zeer groot pluspunt van dit nieuwe prototype Vlaamse waterbull is volgens de administratie van de minister het gegeven dat de maaswijdte van de vangplaten op zeer eenvoudige wijze kan aangepast worden in functie van de invasieve watertapijtenvormende organismen of planten die men mechanisch wil bestrijden. In die optiek wezen testsessies uit dat deze waterbull ook perfect inzetbaar is voor de bestrijding en het ruimen van de invasieve exoot watercrassula, die een hele andere structuur heeft dan eendenkroos.

1. Is de minister intussen reeds op de hoogte van het initiatief dat de administratie van de minister van Mobiliteit (in casu DVW) intussen nam en van het prototype van Vlaamse waterbull dat samen met een private aannemer werd ontwikkeld?
2. Zijn beide ministers bereid om in onderling overleg opdracht te geven voor een studie die nagaat tegen welke watertapijtvormende organismen en planten (inzonderheid wat betreft de vraag of deze waterbull ook inzetbaar is voor de bestrijding van drijvende blauwalgentapijten), alsook op welk type (snelstromend, traagstromend, stilstaand, waterdiepte enzovoort) van Vlaamse oppervlaktewateren deze waterbull in de toekomst op efficiënte wijze kan worden ingezet?
3. Zijn beide ministers bereid om, indien het in de pers vermelde succes van deze waterbull in de onder deelvraag 2 vermelde studie wordt bevestigd, voldoende financiële middelen vrij te maken voor de aankoop van enkele waterbulls, waarna deze machines vanuit een aantal strategisch gekozen plaatsen door bijvoorbeeld DVW of de VMM aan de waterbeheerders kunnen ter beschikking gesteld worden wanneer deze beheerders geconfronteerd worden met tapijten van organismen of planten die de onderwaterfauna en -flora bedreigen en die daarom snel en efficiënt dienen geruimd te worden?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Zuhail Demir (71) en Lydia Peeters (89).

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 89 van 14 oktober 2020

van **CARMEN RYHEUL**

U verwijst in uw vraag naar het jaarlijks terugkerend fenomeen dat eind augustus op de IJzer en het kanaal Ieper-IJzer zeer sterk en visibel aanwezig was. De hinder die de grote hoeveelheden dwergkroos teweeg bracht tijdens de warme periodes was groot. De Vlaamse Waterweg nv (DVW) beschikt over contracten voor dringende interventies en voor het ruimen van drijvend vuil op waterwegen en kanalen. Voor het (mechanisch) ruimen van de grote hoeveelheden dwergkroos werd door DVW gebruik gemaakt van deze contracten om snel de grote lokale hinder te kunnen remediëren.

Op de onbevaarbare waterlopen 1° cat. werden nog geen problemen vastgesteld m.b.t. de massale groei van eendenkroos. De inzet van een waterbull werd wel al gebruikt bij sommige slibuimingen. Het is belangrijk om vooral aandacht te besteden aan hoe de massale groei van watertapijtvormende organismen en planten voorkomen kan worden. Zoals reeds vermeld in antwoord op uw schriftelijke vraag nr. 933 van 25 augustus 2020 is de overwoekering met kroos vaak een teken dat er onderliggend iets fout is met de waterkwaliteit of de nutriëntenbalans. Kroos bestrijden is dan ook vaak niet veel meer dan de symptomen van het probleem proberen te milderen.

Aangezien meerdere aannemers in Vlaanderen beschikken over dergelijke waterbull is de aankoop van dergelijke waterbull door de waterbeheerders niet nodig.

Wat DVW samen met haar waterbouwkundig aannemer, aangesteld voor het uitvoeren van onderhoudswerken, deze zomer heeft toegepast is het voorzien van een fijnmazig scherm dat voortgeduwd wordt en waarmee de drijfslag wordt verzameld. De duwboot zelf is eigendom van de aannemer en wordt gehuurd. Dit kan op gelijkaardige wijze ook op andere vaartuigen voorzien worden. Een voordeel van dit prototype waterbull is het gegeven dat de maaswijdte van de vangplaten op zeer eenvoudige wijze kan aangepast worden in functie van de invasieve watertapijtvormende organismen of planten die men mechanisch wil bestrijden. De uitgevoerde testsessies wijzen uit dat deze waterbull ook inzetbaar is voor de bestrijding en het ruimen van de invasieve exoot watercrassula, die een hele andere structuur heeft dan eendenkroos. De private markt speelt hier innovatief op in om technische mogelijkheden en technieken voor te stellen, net zoals dit nu ook al wordt toegepast en gestimuleerd in het opzetten van (proef)projecten voor het vangen van plastic uit onze waterwegen en kanalen.

Gezien de toename in frequentie en omvang van deze uitdagingen op onze waterwegen de laatste jaren, wordt de expertise voor het toepassen van dergelijke methodes gedeeld tussen mijn administraties om dit ook elders toe te kunnen passen. Deze situaties doen zich in de zomerperiodes ook meestal gelijktijdig voor op verschillende locaties. De bestrijding is ook zeer locatie-, tijds- en weersafhankelijk.

Betreffende uw vraag omtrent de inzet van de waterbull in de strijd tegen cyanobacteriën (blauwalgen) blijkt uit reeds gevoerd onderzoek dat, in tegenstelling tot eendenkroos, cyanobacteriën zich niet voortdurend aan het wateroppervlak bevinden. Tijdens de winterperiode, maar ook gedurende de dag verplaatsen zij zich verticaal in de waterkolom. Blauwalgen beschikken namelijk over de mogelijkheid om aan fotosynthese te doen, waardoor ze onder invloed van zonlicht glucose produceren en in lichaamsgewicht toenemen. 's Nachts verbruiken ze deze glucose, waardoor ze lichter worden. Daarnaast

beschikken veel blauwalgen over gasvacuolen waardoor ze zich op en neer kunnen bewegen in de waterkolom om zich op de meest gunstige diepte te begeven. Door deze eigenschappen zal de waterbull (max. 1 meter diepgang) dan ook slechts een gedeelte van de blauwalgen kunnen verwijderen. Daarnaast is de voorgestelde verwijderingsmethode gericht op symptoombestrijding in plaats van de oorzaak van de bloei, het teveel aan voedingsstoffen (nutriënten), aan te pakken.

Er is in het bewaken en borgen van de waterkwaliteit en het biologisch leven in onze wateren een goede samenwerking en kennisdeling tussen onder meer DVW, het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek, de Vlaamse Milieu Maatschappij, het Agentschap voor Natuur en Bos, etc. die dagelijks met elkaar samenwerken op het terrein.